

Szakolczay Lajos

ZÖLD ARANY

Eszik Alajos művészetéről

A cím - *Zöld Arany* - Eszik Alajos grafikáinak szín- és érzésvilágára éppúgy utal, mint nemesen ózamatú *kortalanságára*. Ez a „kortalanság” azonban - ne örüljünk előre - nem olyan mindenre választ adó fogódzó, amely a grafikusművészt úgy ülteti az időhintába, hogy közben megtudhatjuk műveinek összes titkát. Még csak sejteni is alig lehet, hogy ezek a reneszánsz életörömét s zöld-arany (sárga) csillámlását közvetítő lapok - mindezt elsősorban az akvarellekre értem - mitől olyannyira modernnek, mitől annyira izgatóak. Alighanem *értékjelölő* voltukban leledzik a „kortalanságuk”, hiszen a beléjük rejtett (?) reneszánsz és posztmodern kor a vízfestmények szerkezetét tekintve csupán járulékos elem. Ami fontosabb: a nagy belső energiákról tanúskodó, különféle mozgásfázisokat reprezentáló figurák expresszív indulata, a folthatást meg-megszakító, egy-két esetben a részeket bekerítő vonalhaló eredetisége.

Hogy ez a rejtélyes, „rajzos” jellemét és törekénységét, szakadozottságát bújtató vonalhaló (úgy is mint kontúr) miként adja át *energiáját* a jobbára alak-testrészeket, ám nemegyszer a háttérrel is meghatározó, vilódzóan színes, de legtöbbször a *boldogságtudat* fájdalmát sötétebb színekbe öltöztető *foltnak*- ennek a megfejtésében van Eszik Alajos akvarelljeinek titka. A kék-zöld-barna-bordó - gyakran sárgával érezett - színvilág, a papír kevésbé bevillanó fehérje (jóllehet némelykor háttér-kiegészítőként is hat), a fókuszba állított, mozgásra kész, tehát energikus férfi- vagy nőalak, a robbanásig feszült helyzet és a - főképp tárgyokban, motívumokban elélt tárt - libikókahatás s nemkülönben az egyensúlyát vesztő vagy azzal kacérkodó (ember) figura bizonytalanságérzete - mind-mind lényeges, alakító tényezői eme kozmosznak. Együtthatásuk okozza, hogy szabadulni is alig tudunk az első látásra talán könnyűnek vélt, de az olasz reneszánsz „zenéje” mellett a huszadik századi „üstdobok” (Bartók) agresszív muzsikáját, a modern kor (és ember) kakofóniával jellemzett bizonytalanságérzetét s némi féltelmét *harmóniátlan harmóniában* megszólaltató grafikai világtól.

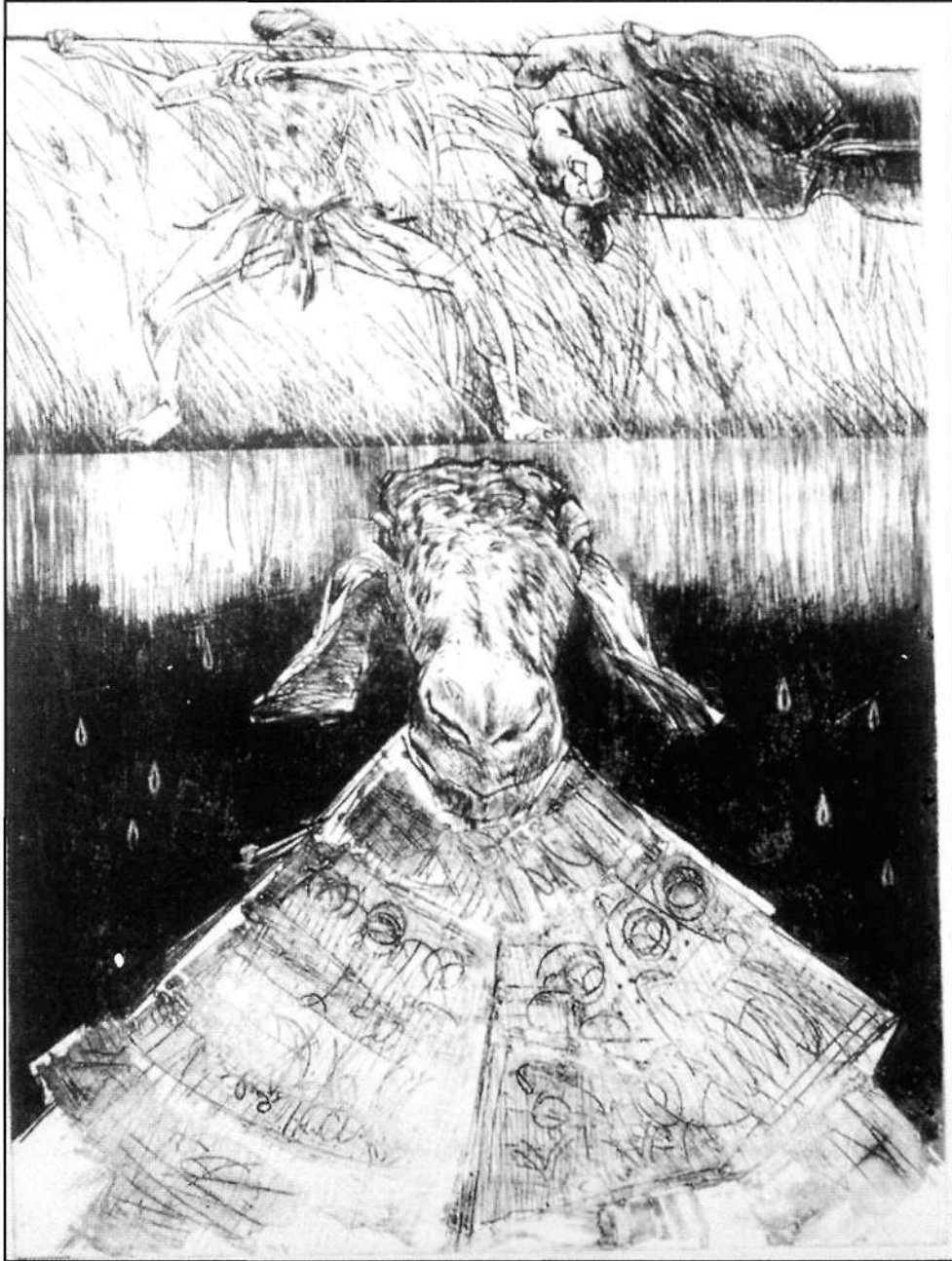
Sem a Vadakat nem kell idehozni, sem a német Brücke-csoport festőinek grafikáinak a testet lemezletlenítő expresszivitását, de ugyancsak főlegesen emlékeztetni Schiele kiszolgáltatottságukban is fenséges nőalakjaira (ez utóbbiaknál az élet-halál iszonyata, a gyermektestű kurtizánt fenyegető

öregedés a hölgyet igazán meggyalázó *behatolás*). A táncmozgás, az artistikus lépés, a testrészen megfuttatott szín, az imádkozó-átkozódó-felhőtlenül örülő férfi és nő égre kitért karja és lendülete persze a klasszikus elődökhöz is köthető - pontosabban háttérként ott van a klasszikum értékvonulata -, ám Eszik Alajos egyszerre lírai és drámai ihletésű akvarellje mindentől függetlenül unikum.

Elsősorban avval, hogy a festő-grafikusművész vállalni meri - ma ez nem kis bátorságról vall - a nála központi szerepet játszó figuralitást. Ám a megfeszített testhelyzetű alakok - úgy is mint a világ működésére utaló mozgásimitáció - szinte kikövetelik a feszítőerőként is funkcionáló képszerkezetet. Példaértékű vízfestmények tanúsítják, hogy nem elég a képszerző lelemény - mondjuk az *Órtorony* (1996) egymás hátán gubbasztó embereinek egyszerre groteszk és fölemelő vertikális rendezettsége -, ha nincs mellette láttató erő, a szín-értéket *létezés-értékké avató* festői koncentráltóság. Ezek együtthatásában lesz drámaian megejtő a *Vitustánc holdfényben* (1997) és ennek egyik variációjaként is fölfogható *Mókuserék* (1997) bizonytalanul guggoló, teste izmát megfeszítve is „táncos” két férfialakja, fölrázó erejű a szinte a kép terébe - fölülről - beeső „világkikiáltó” *Doboló* (1998) s nemkülönben az *Alarm!* (1997) nőaktjának gyermekvédő riadalma. De a szakralitással érintkező *Égi lapdázó* (1997) is az Eszik Alajos-i világot *átszellemitő* gesztustól nyeri el igazi helyét a színvilágukban is jobbára sötét tónusú akvarellek táborában. Reneszánsz életöröm? Inkább annak tudatosítása, hogy ép lélekkel és önismeretre valló, s az innen-onnan jövő támadások ellenére is kikezdhetetlen boldogságtudattal, főképp, ha a grafikusművész komolyan veszi hivatását, meddig lehet jutni.

AZemlényi Attila *Piros Arany* című kötetéhez készült lavírozott tusrajzok is azt mutatják, hogy messzire. Tánc, doboló fájdalom, a - szerelem által is gyakran - megfeszítésre ítéltetett női test *táncos riadalma*, a világot harangjával (csengőjével) ébreszteni igyekvő férfi lázas örülete - megannyi olyan grafikai lap, amelyen jól észlelhetni a fekete-fehér világban is otthonos grafikus kifejezőkészségét, elemi erejű közlésvágyát.

A fekete-fehér kontrasztjánál fogva talán ideköthető az *alukarcok* (részlemez helyett alumíniumlemez a maratható felület) artistikus lendülete, bibliára (*Kain*; 1997) és mitológiára utaló világa [*Zeusz és Európa*; 1997; *Európa és Zeusz*; 1997]. Ezek közül is a *Nő bagollyal* (1997) és a *Vihart doboló* nő (1997) avval emelkedik ki, hogy Eszik Alajos ezzel a visszafogott színvilágú kifejezésmóddal is el tudta hitetni: a felület drámáját nem csupán a téma, hanem a szerkezeti igényesség is adja. (Az utóbbi alukarcot a horizontálisan az alak mögött futó-hullámzó sötét, folthatású drapéria teszi fedhetetlenné.)

Passio

Diana

Víz alatti tánc

A császár és a halál